הגדה

פסח — תשי"ד

דורות

הגדה

מוכן ומזומן לספר ביציאת
מצרים יחד עם כל ישראל

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים!

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם. זה הוא לחם העוני שאכלו אבותינו במצרים. זה הוא לחם העוני זכר לחרפת הרעב והשעבוד של אחינו בגולה.

כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכוֹל! כל רעב יבא ויאכל אתנו!

כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח! כל אח נרדף יבא ויחוג אתנו!

הַשַּׁתָּא הָכָא, השנה — עם נרדף, גורש מכל הארצות,

לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל! לשנה הבאה מקובצים בארצנו הנגאלת.

הַשַּׁתָּא עַבְדֵי, השנה בעול השעבוד,

לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי־חוֹרִין!

מה נשתנה הלילה הזה?

למה אנו חוגגים את חג הפסח בזמן שבכל העולם נרדפים היהודים?

למה אנו אוכלים מצות בערב זה?

למה קצרנו את העמר? למה כלנו מסובים חברים וילדים יחד?

עבדים היינו לפרעה במצרים:

ויצאו אבותינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה:
ואלו לא יצאו אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו
ובני בנינו עם עבדים היינו לפרעה במצרים:
ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים.
כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר
ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת
מצרים הרי זה משבח!

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו. תרח אבי
אברהם ישב בעבר הנהר. ויגר אברהם לארץ כנען
ויוליד את יצחק. ויצחק הוליד את יעקב. ויעקב ובניו
ירדו מצרימה. ויהי שם לגוי גדול עצום ורב!

וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא. ובני ישראל
פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם.
ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף.
ויאמר אל עמו: הנה עם בני ישראל רב ועצום

ממנו. הבה נתחכמה לו פן
ירבה. והיה כי תקראנה מלחמה
ונוסף גם הוא על שונאינו
ונלחם בנו ועלה מן הארץ:
וישימו עליו שרי מסים
למען ענותו בסבלתם. ויבן
ערי מסכנות לפרעה את פתם
ואת רעמסס...

וכאשר יענו אותו
כן ירבה וכן יפרוץ

ויקצו מפני בני ישראל. ויעבדו
מצרים את בני ישראל בפרך
וימררו את חייהם בעבדה קשה
בחמר ובלבנים ובכל עבודה
בשדה. את כל עבודתם אשר
עבדו בהם בפרך.
ויאנחו בני ישראל ויזעקו
ותעל שועתם אל אלהים:

ואעבור עליך ואראך
מתבוססת בדמיך ואומר לך:
בדמיך חיי, בדמיך חיי!

וכה אנו נדים מגוי אל גוי וממדינה אל מדינה, דור אחר דור עד סוף כל הדורות: והגזירות יורדות לנו, והיסורים פוקדים לנו, והצרות רבות לנו, ואויבים מקיפים אותנו, ושנאה הולכת לפנינו... גלות... גלות...

ושרשרת הגלות ארוכה היא עד מאד והיא עשויה חוליות חוליות של גזירות וגרושים, בדם ועינויים, רצח והתעללות. מיום אבדן החרות על אדמת המולדת, הפורענויות נמשכות והולכות ונצמדו באכזריות לגורלנו. בידי זדים וצוררים עריצים וצמאי־דם נשפכו דמינו בכל הזמנים ובכל חלקי התבל.

אך הזועות אשר באונו בימינו עולות על כל אשר מצאונו בכל ימי עניינו ומצוקתנו. עם עצום של רשעים ופריצי־חיות קמו עלינו לכלותנו, ובצעו את זממם בקור־רוח זדון ואכזריות.

מליונים של אחינו מצאו את מותם מידיהם האכזריות. נרצחו גברים ונשים, זקנים וטף. נורו ביערות, נדרסו בדרכים, נתלו בראש חוצות, נחנקו בקרונות־המות ונקברו חיים. לא הכו השונאים ולא חמל האויב ויהרוג בגולת אירופה הרג רב.

וכאשר נכלאו מאות אלפים בגטאות אשר־
בגלות פולין וכחרץ גורלנו לחות, התעוררו אחינו
ויקחו נשק בידם, ובחרב נקמות הרגו בשונאם
כאשר יוכלו, ונפלו שדודים ונשק הנקם בידיהם.
אל דמי רגע, גולת אירופה! אל דמי
לנו אחינו אשר נרדפתם על צואר והובלתם
רמות כצאן לטבחה! אל דמי לנו בנות
ישראל הקדושות אשר טרפתן את נפשכן
בכפכן ולא חולל כבודכן! אל דמי לנו ילדי
ישראל היקרים אשר נרצחתם וידיכם מתרפקות
על חיק אמותיכם! אל דמי לנו שרידים אחרונים
אשר נמלטתם על נפשותיכם ועולם קשה סגר לפני־
כם את שערי ההצלה ונדחפתם לזרועות המות!
אל דמי לנו עד אשר נקום את
נקמתכם ונפרוץ את כל החומות להצלתכם!

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה
ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי.
על ההרים אשא בכי ונהי,
ועל נאות מדבר קינה.

קללת הגלות
מתוך „מגילת פולצ'ין"

ומן הדממה שמעתי
מתוך „משיח"

משואות חרבות; עצמות נשברות מרוסקות...
ואולם יש אשר יד ההתעוררות, ההתחדשות הויה בנו. אז יתנבא הלב, ינבא: הנה ימים באים...

הנה ימים באים – והמקום אשר עלינו ללכת שמה יהיה לנו; והתעוררו כל חלשינו הגבורים, השופכים עתה דמם על כבוד אחיותיהם וחיי אמותיהם לשוא. ובאו שמה ברנה, והחלו את העבודה...

בוא נבוא ברנה, אך העבודה הארוכה עבודת ההכנה, עבודת הדורות לא תהי ברנה. ימים רעים, יסורים קשים. ואולם חזון אחד יחיה את כלנו, אחי, את כלנו העובדים: לא למעננו, עינינו לא תראינה – בשביל כל עמנו הדוה־דם אנו בונים בית.

וכיום הזה – תהיינה עינינו אך פקוחות ונשואות. נשמור על שארית־כוחותנו. תהיינה שפתינו סגורות, יהיו פנינו נחושים.

יתגדל ויתקדש האדם העברי!

ויהי בימים ההם. ויצא משה אל
אחיו וירא בסבלותם. ויהרוג את
המצרי אשר הכה איש מבני ישראל.
ויבקש פרעה להרוג את משה.
ויברח משה וישב בארץ מדין
והיה רועה צאן יתרו. וינהג את
הצאן אחר המדבר ויבא אל
הר אלהים חורבה. וירא והנה
הסנה בוער באש -
והסנה איננו אכל!
ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה
ויאמר: משה, משה, ראה
ראיתי את עני עמי אשר ב-
מצרים ואת צעקתם שמעתי...

קול ברמה נשמע,
נהי בכי תמרורים,
רחל מבכה על בניה.
מאנה להנחם על בניה
כי איננו.

מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה,
יש שכר לפעולתך ושבו מארץ אויב.

לך בוא מצרימה!
ובאת אל הנענים והאמללים,
אל הנאנחים והנדכאים: אמרת
להם כי אמללים הם - והם לא
ידעו, ואמרת אליהם כי
עבדים הם - והם לא יבינו. גדול
עניים וגדולים מכאוביהם ונורא
לחצם - והם לא יאמינו. ופקחת
עיניהם בחזק יד על כל לחצם
ועל כל עניים - וגאלת אותם.
ועם רב ימשך אחריך מקרב
אחיך אשר לא ידעת ואשו
לא ידעוך, ומקרב כל העם
סביב אשר רע ומר להם.
והיית לאב המון אדם רב
ולראש שבטיו.

ועשית
מן התולעים - אדם
ומן האדם - עם
ומעפרות חול - ארץ

הבן יקיר לי אפרים. אם
ילד שעשועים. כי מדי
דברי בו זכור אזכרנו עוד.
על כן המו מעי לו רחם ארחמנו
נאם ה':

ויושע יהוה ביום ההוא את ישראל
מיד מצרים: אז ישיר משה
ובני ישראל את השירה הזאת
אשירה לה' כי גאה גאה
סוס ורוכבו רמה בים:

ממצרים גאלתנו-מבית עבדים פדיתנו!

בצאת ישראל ממצרים,
בית יעקב מעם לועז:
היתה יהודה לקדשו,
ישראל ממשלותיו:
הים ראה וינס,
הירדן יסוב לאחור:
ההרים רקדו כאילים,
גבעות כבני צאן:
מה לך הים, כי תנוס,
הירדן תסב לאחור:
ההרים תרקדו כאילים,
גבעות כבני צאן:
מלפני אדון חולי ארץ,
מלפני אלוה יעקב:

זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך
לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה
לפני העם:
קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה.
תאיר כאור יום חשכת לילה.
שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה.

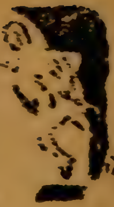

קומו תועי מדבר!

צאו מתוך השממה!
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.
רב לכם לנוע, לנוד בערבה.
ולפניכם פרושה דרך גדולה רחבה.
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים,
ובתוכנו טמונו ששים רבוא פגרים.
אל נא יעצרונו פגרי הנכשלים,
שבעבדותם מתו; נפסח על הגלים!
ירקבו בקלונם סרוחים על צרורותם
שבכתפם נשאו ממצרים אותם!
ימתק למו הזמם רב בצלים שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.
עוד היום או מחר יתחזק רוח קדים
עם העיטו גופת אחרון העבדים.

קומו איפוא נדים, עזבו את השממה
אך אל יעל קולכם דרכו צאו בדממה.
פן צעדכם יגיז הדבר ונרדמון,
איש ואיש בלבבו ישמע את פעמיו,
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר:
לך, היום אל ארץ חדשה אתה עובר
לא, לא להם קלוקל, שלו ודגן שמים.
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!
לא, לא אהל תהו, ועליות שחקים.
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים:
כי מלבד המדבר תחת השמים
עוד לאלוה עולם גדול רחב ידים.
ומלבד ילל הישימון, דמי הציה
תרגש תחת שמשון ארץ יפהפיה.

יחנו ברפידים: ויבא עמלק
וילחם עם ישראל: ויאמר משה
אל יהושע: בחר לנו אנשים וצא
הלחם בעמלק: ויעש יהושע כא
שר אמר לו משה להלחם בעמלק
ויחלש יהושע את עמלק לפי חרב:

ויאמר יהוה אל משה: כתב זאת
זכרון בספר ושים באזני יהושע:
כי מחה אמחה את
זכר עמלק מתחת השמים:
כי יד על כס יה מלחמה
ליהוה בעמלק מדור דור:

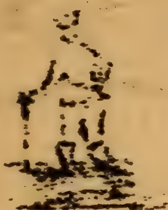
שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר
בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ: כִּי אָכַל אֶת
יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ: שְׁפָךְ
עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם:
תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת
שְׁמֵי יְיָ:

והיא שעמדה לאבותינו
ולנו:

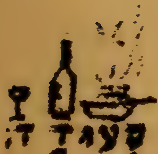
שלא אחד בלבד
עמד עלינו לכלותנו:
אלא שבכל דור ודור
עומדים עלינו לכלותנו
והקדוש ברוך הוא
מצילנו מידם:

בניסן נגאלו ובניסן עתידים
להגאל!

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר
חַיָּב אָדָם
לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ
כְּאִלּוּ הוּא
יָצָא מִמִּצְרָיִם:

שיר חדש

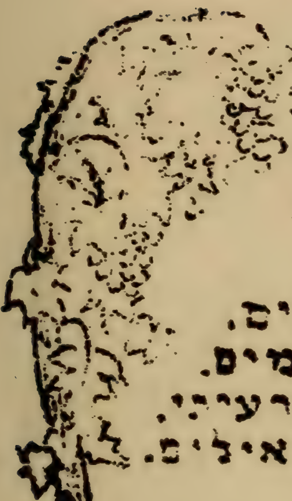
על ההרים שאו קולכם: שיר חדש!
גבעות הראו [illegible] שיר חדש!
בגיאיות, בידי עירי התעוררי. פצחי רנה ושיר.
עלה נעלה על הר ציון, נשמחה.
בזמרה, ובצעדים נצעד.
בחוצות...
בקול תרועה, בקול ... שיר חדש
נצא במחול ובתופים: שיר חדש
בחגיגה...

היום אתם יוצאים בחודש האביב:

קומי לך, רעיתי

כי הנה הסתו עבר
הגשם חלף הלך לו הנצנים נראו
בארץ. עת הזמיר הגיע, וקול התור
נשמע בארצנו. התאנה חנטה פגיה
והגפנים סמדר נתנו ריח.

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים.
נצאה השדה נשכימה לכרמים.
ענה דודי ואמר לי, קומי לך, רעיתי.
דומה דודי לצבי או לעפר האילים.

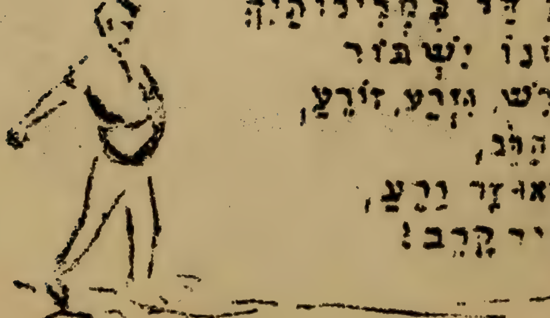
רחשי־אביב.

שור, מתחדשים
מעשי בראשית!
חיים רכים, צעירים,
נובעים, פורצים סביב בהמון.
אורות, פרחים ושירים,
אורות־זהב, פרחי־בשמים־
כל־הלבבות העלו נצה,
ובגיל וחשק זורחים.
והשירים! שירי־פלאים
ישיר כל עוף פורח,
כל עץ ישיר, כל אבן מקיר־
כל העולם פוצח.

אצא לי אל רחבי שדה:
אצא, אבא ביער,
אקלוט קרבי המית אביב,
המית נפשי בי צער.
קרן אקרן עם שמש אל
על השדמות סביב,
עם השדמה אגדיל אגדל
בזהר שמשי־אביב.
אשירה עם כל נוגני־יער
משוררי־תחיה,
עם הצלילים עם הצללים
אמתיק סוד דומיה...

חג

ניבים הוברים אלי: זרעינו
במענית לבב;
ויום יגיע והיינו
לשבלי זהב.
וילד רך יבוא אליה:
פרחי דגן רבו
והנה היא במחלותיה:
רעבוננו ישבור
הרש, הורש, הזרע, זורע,
במענית הלב,
ובבואו עד נרע,
לחג קציר קרב!

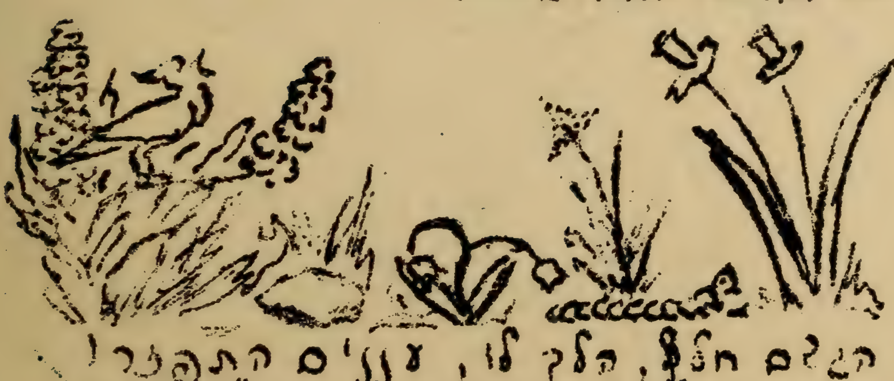

פעמי אביב.

היתה רוח אחרת, גבהו שמי השמים,
ויגלו מרחקים בהירים, רחבי ידים -
על-ההר עומדות רגלי האביב!
עוד מעט והשתפכו פרחים לבנים
גם נעורי החדשים וחלומותי הישנים,
כי גם-בם נשבה רוח האביב.
ומלבבי המלא כל-הגיגי אשיחה,
ובדמעות מזהירות שחור יאושי אדיחה -
היתה רוח אחרת מסביב!

אל דואי, אל דום, בא רעי קרום,
שא נא לי כשירתך הטהורה!
אל כל שיר הבך, כי לי אתך
אל שאל אל ארחי אורח.

הגשם חלף, הלך לו, עננים התפזרו!
ונצנים. השדות אוריקינא ומשגשגים

טל

טל תן לרצות ארצך
שיתנו ברכה בדיצך
רוב דגן ותירוש בהפריצך
קומם עיר בה חפצך
בטל.

טל, צוה שנה טובה ומעטרת
פרי הארץ לגאון ולתפארת
עיר כסכה נותרת
שימה בידך עטרת
בטל.

טל בו תברך מזון
במשמנינו אל יהי רזון
אימה אשר הסעת כצאן
אנא תפק לה רצון
בטל.

מה יפית, האביב!

מה יפית, האביב,
בגנה, באחו
הציצים פרחו
ברנת חיים סביב
מה יפית, האביב,
מה נעמת האביב!

מה יפית, העולם,
ים דגן פתוח
יך גלים ברוח,
ומאירים פני האדם,
מה יפית העולם,
מה נעמת, העולם!

מה יפית, בוקר אור,
כל עלה, כל עשב
יזה מטל הכסף,
ישאו טל, יפיצו אור.
מה יפית, בוקר אור,
מה נעמת, בוקר אור!

אבינו הזקן הלך לשוק לפני שנה
גדי לבן יפה וזה בשני זוזים קנה.
בא החתול הגרגרן ויארב לו בגיא,
נעץ בגדי את צפרניו ויטרפהו חי!

חד גדיא

כעס הכלב על החתול אשר
שפך הדם
בקצף התנפל עליו ויחנקהו שם
אך המקל שפה עמד רגז מאד
על זה
על כלב זה קפץ פתאם ויחבטו
יפה!

חֲסַל

סְדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ

הגדה זו הכפלה ע"י
"המעתיק"
ת"א, שד' רוטשילד 26, טל. 2123